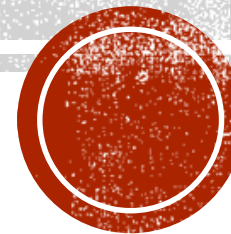
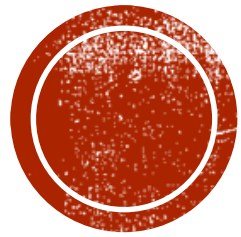

„DOMINUS ET DEUS.“

Zobrazenie panovníka a jeho rodiny v neskorej antike
(neskoro antický šperk a jeho úloha)

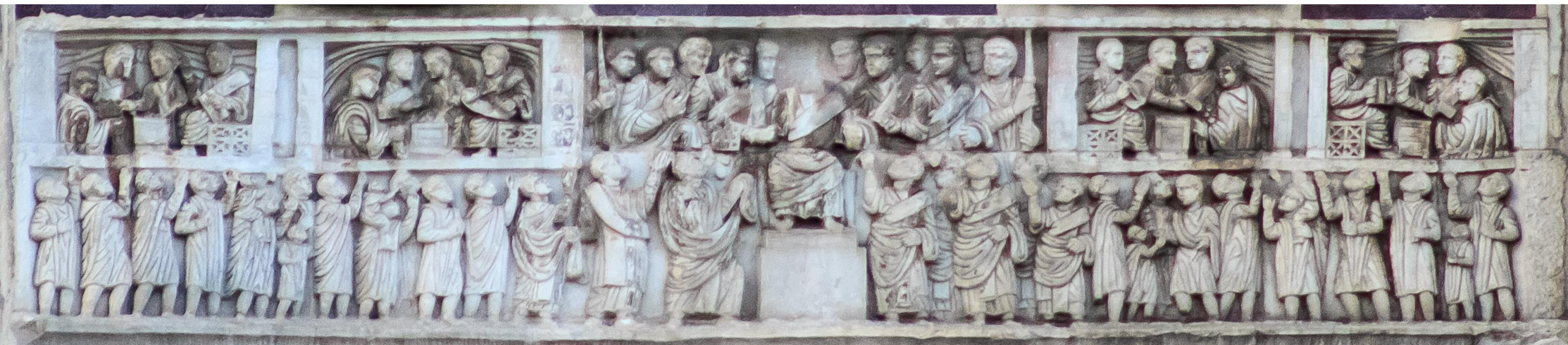
VNÍMANIE PANOVNÍKA

NEKORÁ ANTIKA

- Dominát
  - „Dominus et deus.“ - pán a boh
  - koniec spolupráce s úradmi republiky a ustanovenie absolútnej moci do rúk panovníka
  - všetky úkony vrátane nariadení boli posvätné
  - stavovské usporiadanie moci
  - v umení je dôraz na postavenie panovníka nad ostatnými
- zmeny v období vlády Konštantína
  - menší počet ľudí z nearistokratických kruhov, väčší dôraz na oslavu panovníka v umení
  - zrovnoprávnenie náboženstiev a povýšenie kresťanstva nad pohanské náboženstvo

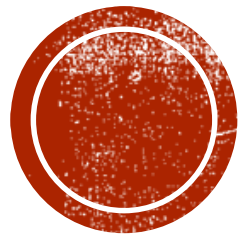

MISSORIUM TEODÓSIA I.

- kópia; Múzeum Mérida, Španielsko

ŠPERK

OBDOBIE DO NESKOREJ ANTIKY

- symbolom moci a blahobytu
  - ale prečo?
    - bohovia v antike boli odlišený od ostatných zlatými premetmi (napr. v poézii)
      - Héra – zlaté sandále; Diana – zlatý luk; Kupid - zlatý šíp; Apollo – zlatý plášť, lýru a luk;...
- šperky spolu s drahým odevom sa stali charakteristické pre nobilitu aj bohov
  - v rannej republike to bola iba tóga s purpurovým okrajom, v nasledujúcom vývoji sa postupne pridávali symboly moci a narastala propaganda vlastnej osoby

NEŠKORÁ ANTIKA

- bol ustanovený nový štýl imperiálnej vlády
- na odev sa používalo viac purpuru a zlatých nití
- panovník mal odev doplnený o šperky
  - v neskorej antike tu boli reštrikcie ohľadom zlatých šperkov – rozdiel v brošni – vládnuca rodina mala brošne vykladané kameňmi, aristokracia ich mala len z čistého zlata
- diadém - symbol nadľudského statusu
  - Od 2. ¼ 4. st. bola brošňa spolu s diadémom bežnou súčasťou odevu panovníka
- išlo o propagandu

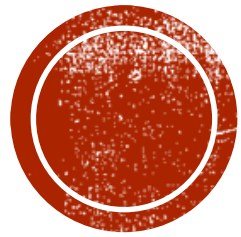

OBDOBIE BYZANCIE

- odlišenie statusu aj ako diplomatický nástroj
- Justinianov kódex (zákonník) – upravuje pravidlá nosenia šperkov
  - podľa kódexu občanovi je povolené nosiť jeden zlatý prsteň, pokiaľ ide o drahé kamene, zákonník vymedzuje nosenie zafírov, periel a smaragdov len pre panovníka a jeho rodinu

OBRAZOVÁ PRÍLOHA K ŠPERKOM

ΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΣ
ΑΝΟΥΣ

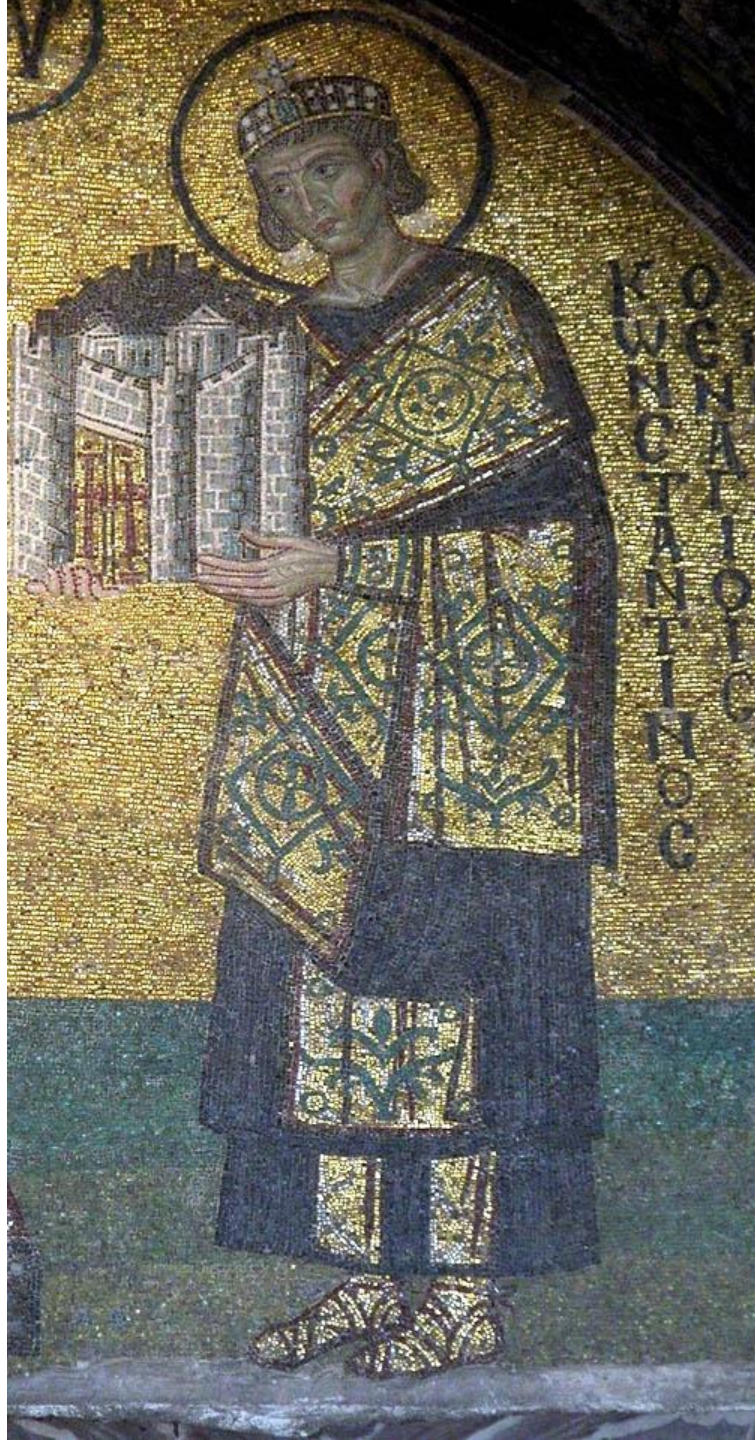
MP

ΘΥ

ΜΕΓΑΛΗ
ΚΑΤΑΝΟΗΣΙΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΣ
ΑΝΟΥΣ

PEKTORIAL S MINCAMI A PSEUDO- MEDAILÓNOM

- zohrával úlohu nielen pri glorifikácii vojnových hrdinov ale aj pri korunovačných slávnostiach

- Datovanie: cca 539-550
- Obdobie: Byzantínske
- Metropolitné múzeum v New York-u

ĎAKUJEM ZA
POZORNOST!

POUŽITÁ LITERATÚRA

- Janes, D. 1998. God and Gold in Late Antiquity. Cambridge: Cambridge University Press.
- Novotná, M. ed. 2006. Dejiny a kultúra antického Grécka a Ríma. Bratislava: Veda.
- Tuck, S. L. 2015. A History of Roman Art. Wiley-Balckwell.

- Internetové zdroje
- 2018. 2. April. Byzantine jewelry. Antique Jewelry University:dynamic encyclopedia. http://www.langantiques.com/university/Byzantine_Jewelry

OBRAZOVÁ PRÍLOHA

- Bondono, J. 2018. April. A Tourist in Rome – Arch of Constantine
http://www.jeffbondono.com/TouristInRome/RomeImages/IMG_7201Copy%201-20141006.jpg
- Corselas, M. 2007. Júl. Wikimedia Commons. Réplica of Missorium Theodosio.
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:R%C3%A9plicaMissoriumTeodosioMNAR.JPG>
- Metropolitan Museum of Art. 2018. April. Pectoral with Coins and Pseudo-madailon.
<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/464070?sortBy=Relevance&ft=pectorial+with+coins&offset=0&rpp=20&pos=3>
- Milošević, P. 2015, April. Wikimedia Commons. Mosaic of Theodora –Basilica San Vitale.
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mosaic_of_Theodora -
_Basilica San Vitale \(Ravenna\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mosaic_of_Theodora_-_Basilica_San_Vitale_(Ravenna).jpg)
- User:Myrabella. 2013. Január. Wikimedia Commons. Hagia Sophia Southwestern Entrance Mosaic.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hagia_Sophia_Southwestern_entrance_mosaics_2.jpg
- Zucker, S. 2018. April. Khan academy. Justinian Mosaic, San Vitale.
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:R%C3%A9plicaMissoriumTeodosioMNAR.JPG>

